

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ІНСТИТУТ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ТЮРКОЛОГІЇ**

**ПРОГРАМА
КАНДИДАТСЬКОГО ІСПИТУ З ТУРЕЦЬКОЇ МОВИ
для аспірантів і здобувачів**

Спеціальність 10.02.13 – мови народів Азії, Африки, аборигенних народів Америки та Австралії

Упорядник: к. філол.н., доц. Покровська І.Л.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Засіданням Вченої Ради

Інституту філології

Протокол № 8

від «28» квітня 2015 року

_____ **проф. Семенюк Г.Ф.**

Погоджено з навчально-методичною
комісією Інституту філології

_____ проф. Гаєвська Н.М.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

До програми кандидатського іспиту з турецької мови входять питання загального, тюркського та почасти алтайського мовознавства в обсязі програм для студентів-філологів і тюркологів, укладених в Інституті філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Здобувач повинен, зокрема, мати ґрунтовні знання з таких курсів вищої школи, як «Теоретична грамати́ка турецької мови», «Лексиколо́гія та лексикографі́я турецької мови», «Порівняльно-історична грамати́ка тюркських мов», «Історія та історична грамати́ка турецької мови», «Стилі́стика сучасної турецької мови», «Мовно-стилі́стичні особливості ділової кому́нікації», «Теорія та практика перекладу», «Функціона́льна стилі́стика», «Актуальні проблеми лінгві́стики» тощо.

Професійна програма підготовки лінгвістів-тюркологів на здобуття наукового ступеню кандидата філологічних наук відображає наступні спеціалізації:

- грамати́чна теорія тюркських мов (теорія мовознавства, тюркське мовознавство та його конкретні відгалуження: фонетика, морфоло́гія, лексиколо́гія, синтаксис, грамати́ка тексту тощо);
- історія тюркських мов (основи компаративної лінгві́стики, на матеріалі тюркських мов, ареальна та етнолінгві́стика, реконструкція мов і прамовних станів різної глибини, в тому числі методом глотохронології, тюркська сучасна та історична діалектологія, етапи мовної еволюції на підставі даних грамати́чної системи та інтонології тюркської мови, тюркські мови серед алтайських мов);
- експериментальна фонетика тюркських мов (фонологія та фонетичні системи інших тюркських мов на матеріалі експериментального вивчення, методика сучасних експериментальних досліджень, фізика мовлення та мовотворення, визначення спектрального складу фонем турецької та інших тюркських мов, співставлення зі спектрами індоєвропейських мов, наголос в тюркських мовах та його фізико – акустичні кореляції, експериментальний аналіз інтонації турецької мови, ритмічні рівні, структурно- ритмічний аналіз пауз, інтонологічні одиниці турецької мови);
- теорія та практика перекладу (практичний переклад та наукові дослідження теорії тюркського перекладу: максимальна активізація володіння мовою, анотування, професійні навички синхронного перекладу різносистемних мов – турецької та української, техніка й прийоми різносистемного перекладу, функції художнього перекладу та основні етапи тюркської перекладацької думки).

Кожна з цих спеціалізацій включає цикли дисциплін, оорієнтованих на поглиблення професійного вдосконалення тюркологів – лінгвістів як в галузі загальнотеоретичних, так і вузькоспеціальних дисциплін. Тому винесені на кандидатський іспит зі спеціальності загальнотеоретичні питання покликані перевірити знання пошукача в області теорії мовознавства, його знання досягнень як вітчизняної, так і зарубіжної сучасної науки, з'ясувати його уявлення про основні тенденції та перспективи розвитку сучасного тюркського мовознавства як комплексної науки, - що становитиме ту теоретичну базу, на якій формуватиметься науково- дослідницька складова плеяди українських науковців – тюркологів.

З метою контролю рівня цілісності мовної та лінгвістичної компетенції проводиться іспит. Форма проведення іспиту – письмова та усна.

I. Екзаменаційний білет письмової частини іспиту включає такі різновиди завдань:

- 1. Теоретичне питання з загальної лінгвістики та сучасних підходів до тюркської лінгвістики.**
- 2. Теоретичне питання з грамати́чної системи, функціонування та розвитку сучасної турецької мови.**

3. Читання, письмовий переклад та лінгвістичний аналіз запропонованого уривку тексту турецькою мовою. Синтаксичний аналіз виділеного речення. Морфологічний аналіз словоформи.

II. Усна частина іспиту складається із бесіди – аналізу пошукачем завчасно запропонованих науковим керівником та лінгвістами-фахівцями Інституту філології для опрацювання по темі кандидатської дисертації критичних наукових джерел.

Критерії оцінки знань.

1. Виклад теоретичного питання.

“Відмінно” – аргументований, з посиланнями на щонайменше два наукові джерела виклад лінгвістичного питання українською мовою. Ілюстрація теоретичних положень самостійно дібраними прикладами з турецької мови. Припускається 1-2 незначні помилки.

“Добре” – чіткий виклад питання без посилання на наукові джерела. Нечітке розуміння деталей висвітлюваного питання при знанні його суті. Припускається 3-4 помилки.

“Задовільно” – Нечіткий виклад питання попри знайомство із матеріалом. Не аргументований виклад. Припускаються 7-8 помилок.

“Незадовільно” – Концептуальна некомпетентність, незнання зазначених у програмі визначень та термінів. Більше ніж 9 помилок.

2. Теоретичне питання з граматичної системи, функціонування та розвитку сучасної турецької мови.

“Відмінно” – аргументований, з посиланнями на щонайменше два наукові джерела виклад лінгвістичного питання українською мовою. Ілюстрація теоретичних положень самостійно дібраними прикладами з турецької мови та, по можливості, однієї з решти тюркських мов. Припускається 1-2 незначні помилки.

“Добре” – чіткий виклад питання без посилання на наукові джерела. Нечітке розуміння деталей висвітлюваного питання при знанні його суті, але з наведенням самостійно дібраних прикладів або прикладів з наукових джерел. Неповне володіння теоретичним питанням при знанні суті матеріалу. Володіння даними сучасної мови при невмінні розкрити закономірності утворення цієї риси в діахронічному плані. Припускається 3-4 помилки.

“Задовільно” – Нечіткий та не досить компетентний виклад питання попри знайомство з матеріалом. Не аргументований виклад. Припускаються 7-8 помилок.

“Незадовільно” – Концептуальна некомпетентність, незнання зазначених у програмі основних усталених в світовій та вітчизняній тюркології визначень та термінів. Більше ніж 9 помилок.

3. Читання, письмовий переклад та лінгвістичний аналіз запропонованого уривку тексту турецькою мовою.

“Відмінно” – адекватне для сприйняття, витримане з погляду вимови та фразового наголосу читання. Змістовно, граматично та стилістично адекватний переклад українською мовою уривку тексту. Допускається заміна синтаксичних конструкцій та описовий переклад лакунізованої лексики та фразеологізмів. Повний, без випущень, синтаксичний та морфологічний аналіз запропонованого для розбору речення та слів. Знання більше як одного підходу до класифікації речень в турецькій мові, вміння пояснити принципи частиномовного виділення. Чіткі та повні дефініції семантики виділених афіксів. Припускаються 1-2 фонетичні та 1-2 стилістичні помилки.

“Добре” – читання тексту мз незначними порушеннями правил вимови та фразового наголосу, які майже не впливають на адекватність сприйняття. Змістовно адекватний з деякими стилістичними неточностями переклад українською мовою. Можливі трансформації на лексичному та граматичному рівнях. Зміна стилістичного

забарвлення. Достатньо компетентно, з незначними помилками, виокремлений лінгвістичний аналіз в його основних етапах. Припускається 3-4 фонетичних, стилістичних помилок.

“Задовільно” – читання із значним порушенням правил вимови та фразового наголосу, що значно знижує адекватне сприйняття тексту. Змістовно малоадекватний переклад із стилістичними невідповідностями. Втрата підтексту та конотацій. Необґрунтоване законами міжкультурної комунікації порушення синтаксичних та стилістичних норм оригіналу. Можливий послідовний переклад та неадекватний переклад безеквівалентної лексики. Невиконання вагової частини лінгвістичного аналізу. Припускається 5-6 фонетичних, 2-3 змістовних та 5-6 стилістичних помилок.

“Незадовільно” – читання з порушенням фонетичних правил, що призводить до неадекватного сприйняття тексту. Змістовно та стилістично неадекватний переклад, що унеможливує подальше використання його навіть на першому етапі перекладацького процесу. Повністю помилково виконаний або невиконаний лінгвістичний аналіз. Незнання суті граматичних категорій. Максимальна кількість фонетичних, змістовних та стилістичних помилок.

4. Усна частина. Бесіда – аналіз критичних наукових джерел.

“Відмінно” – пошукач повністю прочитав, законспектував і критично осмислив запропоновані йому усіма фахівцями наукові джерела. Він попередньо зустрічався із старшими колегами та брав участь в обговоренні джерел, де виявив знання суті кожного з поставлених у літературі питань, продемонстрував критичний підхід, вмів порівнювати дослідження із опрацьованим раніше критичним матеріалом, використовувати надбаня попередньої теоретичної думки до матеріалу власного дослідження, здатний до обґрунтованої наукової дискусії.

“Добре” – пошукач опрацьовував значну частину із усіх списків джерел, що попередньо надали йому старші колеги, а недоопрацьовану частину має можливість завершити в найкоротший термін. Він брав участь в критичному обговоренні наукової літератури, вмів застосовувати її у власних дослідженнях, проте йому бракує певної самостійності в судженнях та достатньо авторитетного обґрунтування власної позиції.

“Задовільно” – пошукач володіє зібраним власноруч матеріалом, проте не може критично осмислити його з позицій теоретичної літератури. Ним прочитано та осмислено не більше половини запропонованих до роботи наукових джерел, він обговорював прочитане не з усіма фахівцями. Аналіз опрацьований джерел вимагає ґрунтовнішого осмислення або перепрочитання.

“Незадовільно” – пошукач не звертався до старших колег із проханням поради йти йому джерела із його топіку або знаходиться лише на початку процесу теоретичної підготовки. Він практично не має в розпорядженні самостійно зібраного матеріалу для дослідження. Плутає імена авторів, назви праць та основні викладені в них положення. Читання професійних видань принаймні однією іноземною мовою (турецька або інша тюркська) викликає у нього значні складнощі. Перспектива виконання успішного та самостійного наукового дослідження у найближчі роки не видається можливою.

Загальна лінгвістика та сучасні підходи до тюркської лінгвістики

Лінгвістичні традиції. Європейська лінгвістика XVI-XVII ст..Лінгвістика XVIII ст. і першої половини XIX ст.Вільгельм фон Гумбольдт. Август Шлейхер. Молодограматизм. Н. В. Крушевський і І.О. Бодуен де Куртене. Фердинанд де Соссюр. Антуан Мейє і Жозеф Вандрієс. Женевська школа. Глосематика. Празький лінгвістичний гурток. Дескриптивізм. Едвард Сепір. Гіпотеза Сепіра-Уорфа. Радянське мовознавство 20-50-х років XX ст. Французька лінгвістика 40-60-х років XX ст. Єжи Курілович. Роман Якобсон. Ноам Хомський. Генеративна граматики. Психолінгвістика. Когнітивна лінгвістика. Функціоналізм. Основні напрямки розвитку мовознавства. Методи лінгвістичних досліджень. Закономірності розвитку мови. Типологічна класифікація мов світу. Генеалогічна класифікація мов світу. Етимологія. Просодика. Письмо. Типи писемності у народів світу. Специфіка писемності досліджуваної мови. Графема. Субстанція і форма. Парадигматичні та синтагматичні відносини. Граматики і словник. Граматичні категорії. Граматичні функції. Семантика. Ономастика як розділ загального мовознавства. Лексикологія і лексикографія. Морфеми. Основні типи морфем. Синтаксис. Теорії походження мови.

Фонетика та фонологія. Вступ до загальної фонетики. Вивчення звукової та графічної форм мови як одна з найважливіших задач мовознавства і його невід'ємна частина. Теоретична фонетика як один з допоміжних предметів у циклі лінгвістичних дисциплін, що викладаються студентам, які вивчають турецьку мову, його роль та мета. Структура курсу. Роль і місце курсу у навчальному процесі. Теоретичне і практичне значення фонетики. Основні методи і прийоми роботи з фонетичними (звуковими) та інтонаційними вправами. Загальна фонетика. Описова фонетика. Практична фонетика. Історична фонетика. Порівняльна фонетика. Функціональна фонетика. Експериментальна фонетика. Зв'язок фонетики з іншими науками. Фонологія. Предмет фонології. Звук і фонема.

Дослідження звуку з точки зору лінгвістичного значення даного звуку. Характерні особливості звуків. Творення звуків, рухомі та нерухомі органи мовного апарату. Артикуляційні та акустичні особливості звуків, характеристика окремих звуків турецької мови у порівнянні з українськими. Класифікація звуків за акустичними властивостями. Класифікація звуків за творенням. Системи голосних і приголосних звуків турецької мови та їх фонетична реалізація. Співвідношення фонем та їх звукових відповідників. Поняття фонем.

Фонетика турецької мови. Система голосних. Фонологічні зміни голосних турецької мови. Порушення закону сингармонізму. Явища на міжсловному, морфемному та фонемному швах. Фонетична транскрипція. Звукотипи. Система голосних та система приголосних фонем. Типи фонем та їх тотожність. Система голосних турецької мови. Голосні заднього та переднього ряду, губні та негубні, широкі та вузькі, короткі, довгі. Закон гармонії голосних (небна гармонія (палатальна атракція) та губна гармонія). Порушення небної гармонії в коренях і нарощених формах. Довгота голосних у власне тюркських та запозичених словах. Протетичний голосний, епентетичний голосний. Специфіка фонетичного адаптування слів іншомовного походження. Історичні чергування фонем. Чергування голосних. Чергування приголосних. Позиційні та комбінаторні зміни голосних турецької мови.

Вплив голосних на приголосні (комбінаторні зміни приголосних). Послаблення (редукція) та випадання (елізія). Випадання вузьких голосних у запозичених словах. Орфографічні знаки (знак подовження та пом'якшення, знак розділовості. Система приголосних турецької мови. Губні (лабіальні), язикові, глоткові, глухі, дзвінкі, шумні, сонорні, зімкнені, щілинні (фрикативні), африкати, зімкнено-щілинні, дрижачі, носові, бокові, вібранти. Палаталізація приголосних. Положення приголосних на початку та в

кінці слова. Закон гармонії приголосних. Регресивна асиміляція за глухістю. Прогресивні та регресивна носова асиміляція. Регресивна свистяча асиміляція. Послаблення та випадання приголосних. Поняття складу. Основні теорії складу: експіраційна теорія, теорія сонорності, балістична теорія. Типи складів у турецькій мові. Принцип розподілу слів на склади. Збіг голосних: ai, ei, ii. Висхідні дифтонги: ia ua oa üe öe. Нисхідні дифтонги: ai au ou öy. Довгота голосних. Збіг приголосних.

Наголос. Наголос у словах та формах слів. Особливості наголосу в географічних назвах. Наголос у складних словах. Різновиди наголосу. Складовий і фразовий (синтаксичний), логічний (синтагменний) наголос. Особливості інтонаційного оформлення синтагм (груп) підмета і присудка. Експіраторний та динамічний. Музичний та тонічний наголос. Барітонічний, емоційно-експресивний наголос. Фонетичні та фонологічні функції наголосу. Інтонація. Функції інтонації. Компоненти інтонації. Наголос, мелодика, паузи, темп, ритміка. Інтонації. Інтонація різних комунікативних типів речення. Інтонація простого розповідного та питального речень. Інтонація наказового та окличного речень. Інтонація складного речення. Пауза. Функції пауз. Види пауз. Обов'язкова, факультативна, потенційна паузи. Фраза, мовленнєвий такт, фонетичне слово. Деякі питання літературної вимови турецької мови. Стамбульський діалект.

Історична фонетика турецької мови, фонологія в історичному розвитку.

Лексикологія. Лексикологія як розділ мовознавства. Предмет, зміст, завдання курсу. Методична і джерелознавча база. Слово як одиниця мови. Морфемна структура турецького слова. Дери́ваційна система турецької мови. Значення слова і поняття. Мовна семантика типи значень. Значення і референт. Джерела мовної семантики. Зміна значення слова.

Семантика та семантична структура турецького слова, проблеми розвитку тюркської семасіології. Типи значень тюркських слів, полісемія та її джерела, мотивація слова. Історичні та лінгвістичні фактори, що викликають зміну значення слова. Розширення, звуження, покращення, погіршення значення.

Полісемія. Явище омонімії. Історична омонімія. Класифікація омонімів. Розмежування омонімів та полісемії. Лексико-семантична класифікація словникового складу. Теорія семантичних полів. Явище синонімії. Явище антонімії в турецькій мові. Типи антонімів. Лексика турецької мови з погляду походження. Формування лексики тюркських мов. Складові сучасного турецького лексикону з точки зору походження лексики. Власне тюркська, турецька лексика та запозичення. Причини запозичень. Шляхи запозичень. Запозичення з різних мов. Тематичні групи запозиченої лексики. Арабізми. Причини запозичення та шляхи проникнення. Словотворчі типи та моделі арабських запозичень. Персизми в лексичному складі турецької мови. Семантико-функціональний і структурно-граматичний аналіз. Монголоїзми. Грецизми. Запозичення з кавказьких мов. Європеїзми. Семантико-функціональний і структурно-граматичний аналіз. Активна і пасивна лексика. Загальноживані слова. Термінологічна лексика. Проблема інтернаціоналізмів. Неологізми. Діалекти турецької мови в метрополії та діаспорі. Основні праці з турецької діалектології. Фонетичні, граматичні та лексичні особливості одного з діалектів турецької мови. Міські соціолекти сучасної турецької мови. Види арго. Неологізми та архіїзми у лексичному складі сучасної турецької мови. Складові сучасного турецького лексикону з точки зору походження лексики. Власне тюркська, турецька лексика та запозичення. Причини запозичень. Шляхи запозичень. Запозичення з різних мов.

Фразеологія турецької мови в історичному розвитку та на сучасному етапі. Вільні словосполучення і фразеологізми, фразеосинонімія, антонімія. Критерії відмінних класифікацій тюркських фразеологізмів. Турецькі прислів'я, приказки та їх класифікація. Їх відображення в народних епосах, пам'ятках давньотюркської літератури.

Метафора та метонімія, їх роль в тюркській поезії.

Лексикографія. Лексикографічні традиції тюркських народів. Типи словників.

Діяльність Турецького лінгвістичного товариства у галузі лексикології.

Граматика. Граматика та її предмет. Категорії граматики. Граматичні значення, Граматичні категорії. Граматичні способи. Морфема – основна одиниця морфологія. Основні поняття синтаксису: речення, синтаксичні позиції, підрядний зв'язок. Дослідження синтаксису морфемного рівня мови. Морфеміка. Словотвір і морфологія. Проблемні поняття граматики турецької мови. Місце турецької мови серед інших мов світу. Поняття про граматичну категорію. Проблема частин мови в турецькій та українських лінгвістичних традиціях. Західноєвропейський погляд на проблему.

Словотвір. Словотвір сучасної турецької мови. Способи та види словотвору в турецькій мові.

Морфологія. Морфологія як розділ граматики, правила утворення та зміни слів. Поняття значення і форми в мові.

Специфіка частин мови в турецькій мові. Самостійні і службові частини мови.

Іменник як частина мови. Семантико-граматичні категорії іменника: категорія збірності і одиничності, категорія істот і неістот. Граматичні категорії іменника: категорія роду, числа, відмінка, присвійності, дефінітивності-індефінітивності.

Словотвір іменників. Способи словотвору іменників: морфологічний, синтаксико-морфологічний, лексико-синтаксико-морфологічний, калькування.

Прикметник. Значення прикметника, його граматичні ознаки. Розряди прикметників за значенням. Ступені порівняння якісних прикметників. Словотворчі прикметникові афікси. Зменшувально-пестлива та підсилювальна форми якісних прикметників. Редуплікація прикметників. Словоскладання прикметників. Адективація.

Числівник. Кількісні, порядкові, розділові, дробові числівники, невизначено якісні числівники. Нумеративи. Слово bir.

Займенник. Значення займенників. Співвідношення займенників з іншими частинами мови. Групи займенників за значенням. Вказівні, особові, зворотні, питальні, заперечні невизначені та узагальнюючі займенники. Зближення інших частин мови з займенниками. Проніміналізація.

Дієслово. Аспекти дієслова. Стани дієслова: активний, пасивний, взаємний, спонукальний, зворотній. Перехідні та неперехідні дієслова. Види дієслова. Перифрастичні форми дієслова. Способи і часи дієслова. Наказовий спосіб. Дійсний спосіб та його часи. Теперішній час на -yor. Теперішньо-майбутній час. Теперішній тривалий час на -makta. Минулий категоричний час. Минулий суб'єктивний час. Минулий тривалий час на -mekteydi. Визначений імперфект, невизначений імперфект. Давньоминулі час на -mişti та -diydi. Майбутній категоричний час. Майбутньо-минулий час. Бажальний спосіб. Умовний спосіб та зобов'язальний спосіб. Модальність дієслова: стверджувальна, умовна, суб'єктивна модальність. Дієприкметники та дієприслівники як особливі форми дієслова. Дієслова синтетичного та аналітичного типів. Словотвір дієслів.

Прислівник. Значення прислівника, його граматичні ознаки. Розряди прислівників за значенням. Морфологічний склад прислівників. Особливості наголосу прислівників.

Післяйменники імена та післяйменники-частки.

Сполучники. Типи сполучників за роллю у реченні: сурядні та підрядні. Обмеженість підрядних сполучників у турецькій мові. Класифікація сполучників за складом: прості та складні.

Частка. Модальні, фразові частки. Функції часток у реченні.

Вигук. Загальне поняття про вигук. Групи вигуків за значенням.

Звуконаслідувальні слова. Утворення дієслів від звуконаслідувальних слів.

Синтаксис. Предмет синтаксису. Словосполучення. Способи зв'язку слів у словосполученні: прилягання, керування, узгодження. Ізафет в турецькій мові: присвійний, відносний. Визначення місця якісного ізафету у турецькій мові.

Речення в турецькій мові. Ознаки речення. Зовнішньосинтаксична структура речення. Основні ознаки речення. Класифікація речень за метою висловлювання. Головні та другорядні члени турецького речення.

Прості речення. Іменникові та дієслівні прості речення. Місце підмета та присудка в простому реченні. Порядок слів у простому поширеному реченні. Інверсія.

Складне речення. Складносурядні та складнопідрядні речення турецької мови. Імя-дії на -dik/-acak як головний член речення. Імя-дії на -dik/-acak як другорядний член речення. Обставина мети на -mak için. Обстави на причини на -diğından/-acağından та -diği için/-acağı için. Встані речення на -diği gibi та -diği kadar/-acağı kadar. Речення часу на -diği zaman, -acağı zaman, -diğında, -diğından beri/ -acağından beri. Способи вираження підрядних допустових речень засобами турецької мови. Умовні речення в турецькій мові: реальна умова, малореальна умова, нереальна умова. Імя-дії в турецькій мові. Підрядні речення з дієприкметниками та дієприслівниками. Ознака атрибуту. Звертання в турецькій мові. Пряма та непряма мова.

Стилістика. Предмет та завдання стилістики. Основні поняття та категорії стилістики. Сильові та стилістичні норми, їх відношення до норм лексичних, граматичних, орфоепічних та орфографічних. Стилістичні помилки та їх різновиди. Відмінність лінгвістичної стилістики від літературознавчої. Зв'язок стилістики з іншими лінгвістичними дисциплінами.

Стилістичні засоби фонетики, лексики, фразеології, лексики, фразеології, словотвору, морфології та синтаксису турецької мови.

Стилістична структура турецької мови. *Фонетична стилістика.*

Лексична стилістика. Лексичні засоби стилістики: Стилістична диференціація турецької лексики. Стилістичне використання багатозначності. Тропи. Стилістичні можливості омонімії. Паронімія як стилістичний засіб і вада тексту. Використання синонімії в різних стилях мови. Стилістичне використання антонімів. Лексика іншомовного походження в стилістичному плані. Номінативні та стилістичні функції неологізмів. Застаріла лексика зі стилістичного погляду. Терміни в різних стилях. Мовні та стилістичні функції професіоналізмів, жаргонізмів та арготизмів турецької мови. Стилістичний аспект розмовної та просторічної лексики. Діалектизми в загальнонародній та літературній мові.

Етимологічні засоби стилістики. Стилістичні можливості внутрішньої форми слова. Поняття про внутрішню форму слова. Елементи етимологізування в науково-популярній, науково-публіцистичній літературі та художніх творах: вимоги тексту та створення образу. Етимологія слова в нехудожніх текстах. Стилістичні можливості деетимологізованих слів. Стилістичні можливості народної етимології. Використання стилістикою власних назв.

Фразеологія та її стилістичні можливості. Класифікація фразеологізмів турецької мови. Шляхи формування фразеологічних одиниць. Виразові якості фразеологізмів: образність, емоційність, експресивність. Видозміна семантики фразеологічних одиниць. Синонімічна та антонімічна заміна компонентів. Поширення фразеологічних одиниць.

Стилістичне використання засобів словотвору у турецькій мові: синтаксичний та морфологічний словотвір. Морфологічна стилістика.

Стилістичний синтаксис. Просте та складне речення. Інверсія. Звертання. Пряма та непряма мови. Монолог, діалог та полілогічне мовлення.

Функціональні стилі як найбільш загальна стилістична диференціація мови. Склад стилів сучасної турецької мови. Підстили та жанри. Науковий стиль турецької мови. Офіційно-діловий стиль турецької мови. Газетно-публіцистичний стиль турецької мови. Розмовний стиль турецької мови. Мова художньої літератури. Використання запозичених слів у різних стилях турецької мови.

Стилістичні фігури. Еліпс. Замовчування. Повтор. Анафора. Епіфора. Анапіфора. Епанафора. ампліфікація. Градація. Плеоназм. Тавтологія. Риторичне запитання. Асиндетон. Полісиндетон. Парцеляція. Рефрен. Леймотив.

Історія мови. Періодизація розвитку турецької мови. Історичний розвиток сучасної ГК дієслова. Первинні дієслівні форми. Розвиток індикативу та фінітних форм дієслова. Теперішній – майбутній час в історії турецької мови. Етимологія ГК теперішнього часу турецького дієслова. Історичний розвиток основного, взаємного, зворотнього, пасивного (квазіпасивного), спонукального станів дієслова. Історичний розвиток предикативів в турецькій мові та іменна категорія присудковості. Історичний розвиток форм, що виражають модальності можливості / неможливості. Функціонування в сучасній мові. Історія формування аналітичних форм дієслова: бажальний, спонукальний, умовний спосіб. Форма необхідності в сучасній турецькій мові та історичному розвитку. Історичний розвиток семантичної категорії імені. Категорія числа. Семантична категорія приіменного означення (прикметник). Іменні функціонально-атрибутивні форми. Історичний розвиток категорії приналежності. Словозміна в сучасній турецькій мові.

Історична морфологія «допоміжних слів та допоміжних імен» турецької мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Адмони В.Г. Основы теории грамматики. – Л., 1964
2. Айляров Ш.С. Развернутые члены предложения в современном турецком языке. – М., 1974.
3. Айляров Ш.С. Развёрнутые члены предложения в современном турецком языке. – М., 1974.
4. Алиев В.Г. Перифрастические формы глагола в азербайджанском языке // Советская тюркология. – 1989. – № 6.
5. Арнольд В.И. Стилистика современного английского языка. – М., 1990.
6. Арсентьева Е.Ф., Сафиуллина Г.Р. Вопросы создания русско-турецкого фразеологического словаря // В.И. Даль в парадигме идей современной науки: Язык – Словестность – Самосознание – Культура: Мат-лы Всерос. науч. конф. – Иваново: Иван ГУ: 2001. – Ч. II. – С. 340-344
7. Архангельська А.М. Проблеми лексичної та фразеологічної семантики. – Рівне: Перспектива. 2005. – 164 с.
8. Ахманова О.С. очерки по общей и русской лексикологии. – М.: Учпедгиз, 1957. – 295 с.
9. Балли Ш. Французкая стилистика. – М., 1961.
10. Баскаков А.Н. Словосочетание в современном турецком языке. – М., 1974.
11. Берков в.П. двуязычная лексикография. – М, 2004. [Ва 659086]
12. Благова Г.Ф. К теории тюркского склонения // Советская тюркология. – 1978. – № 5.
13. Виноградов В.В. Стилистика. Теория поэтической речи. Поэтика. – М., 1963.
14. Гаджихамедов Н.Э. Еще раз о видах тюркского глагола // Советская тюркология. – 1986. – № 5.
15. Гак В.Г. Сопоставительная лексикология. – М., 1977.

16. Гордлевский В.А. Избранные сочинения. Том 2. Язык и литература. – М., 1961.
17. Горелов В.И. Стилистика современного китайского языка. – М., 1979.
18. Горелов В.И. Стилистический анализ иностранного текста. – "Чучен. зап. МГИМО". Вопросы языка и литературы, вып. 4, ч.1. – М., 1970.
19. Грунина Э.А. Об изучении семантической структуры временных форм индикатива // Советская тюркология. – 1975. – № 4.
20. Гузев В.Г. Значение форм страдательного и возвратного залогов. Состав категории залога // Советская тюркология. – 1986. – № 4.
21. Гузев В.Г. Парадигма глагольных финитных форм как морфологическая категория // Советская тюркология. – 1982. – № 4.
22. Дегтярев В.И. Основы общей грамматики. – М., 1973.
23. Демьянков В.З. Роль человеческого фактора в языке. Язык и картина мира. – М., 1988.
24. Демьянков В.З. Роль человеческого фактора в языке. Язык и картина мира. – М., 1988.
25. Джевдет заде та Кононов А. Грамматика современного турецкого языка (Фонетика. Морфология. Синтаксис). – Л.: 1934. – 268 с.
26. Джижия М.С. Структура словоформ турецкого языка. – Тбилиси, Мецниереба, 1984. – 116 с.
27. Дмитриев И.К. Турецкий язык. – Л., 1960.
28. Дмитриев Н. Строй турецкого языка. – Л., 1939. – 60 с.
29. Дудина Л.Н. Турецкий язык. Практический курс. – СПб., 1994.
30. Ефимов А.И. Стилистика русского языка, М., 1969.
31. Зацний Ю.А. Мова і суспільство. Збагачення словникового складу суч. Англ. Мови. – Запоріжжя, 2001.
32. Зейналов Ф.Р. Принципы классификации именных частей речи (на материале азерб. Языка) – М., 1959.
33. Зеленько А.С. Основи лексикології (під кутом зору теорії лінгвістичного детермінізму). – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 180 с.
34. Иванов С.Н. Арабизмы в турецком языке. – Л.: Изд.-во ЛУ, 1973. – 64 с.
35. Иванов С.Н. К истолкованию категории принадлежности // Советская тюркология. – 1972. – № 1.
36. Иванов С.Н. Курс турецкой грамматики. Ч. 1-2. – Л., 1975.
37. Илиева А.А. Терминология родства тюрского происхождения в балтачевском говоре восточного диалекта марийского языка // Финно-угристика: Межвуз. сб. науч. трудов. – Саранск: Тип. "Крас. Окт.", 2000. – С. 77-80
38. Исследования по синтаксису тюркских языков. Сборник. – М., 1962.
39. Кайдаров А.Т. Различные способы выражения одних и тех же грамматических отношений в близкородственных языках // Советская тюркология. – 1972. – № 2.
40. Каян І.Л. Амфібіоніми та рептиліоніми як складовий компонент турецьких фразеологізмів // Тези доповідей міжнародної наукової конференції „ІХ сходознавчі читання А.Кримського”. – К.: Інститут сходознавства ім. А.Кримського НАН України, 2005. – С. 70-72.
41. Каян І.Л. Зоофразеологія сучасної турецької мови // Тези доповідей міжнародної наукової конференції „VIII сходознавчі читання А.Кримського”. – К.: Інститут сходознавства ім. А.Кримського НАН України, 2004. – С. 63-65.
42. Каян І.Л. Конотації зооморфізмів у сучасній турецькій мові // Мовні і концептуальні картини світу. Зб. наук. праць. – К.: Видавн. дім Дмитра Бураго, 2004. – В.10. – С. 249-253.
43. Каян І.Л. Національна специфіка турецьких фразеологізмів з компонентом-зоонімом // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Східні мови та літератури. – К.: ВПЦ „Київський університет”, 2005. – № 10. –

- С.17-18.
44. *Каян І.Л.* Орнітоніми як складовий компонент турецьких фразеологізмів // Мовні та концептуальні картини світу. Зб. наук. праць. – К.: Видавн. дім Дмитра Бурого, 2004. – В.10. – С. 204-208.
  45. *Каян І.Л.* Семантико-тематична класифікація турецьких зоофразеологізмів // Мова і культура. Зб. наук. праць. – К.: Видавн. дім Дмитра Бурого, 2004. – В.7. Том II. – С. 201-206.
  46. *Каян І.Л.* Турецькі фразеологізми з компонентом-зоонімом у семантичному аспекті // Сходознавство. – К.: Інститут сходознавства ім. А.Кримського НАН України, 2005. – В.29-30. – С. 64-73.
  47. *Каян І.Л.* Фразеологічні синоніми у сучасній турецькій мові (на матеріалі фразеологізмів з компонентом-зоонімом) // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики. Випуск 7. Зб. наук. праць. – К.: Вид-во „Логос”, 2005. – В.7. – С.67-70.
  48. *Кириллова В.В. Нестерова О.А.* Типологическая классификация терминологических словарей как проблема терминографии // Проблемы филологии и методики преподавания иностранных языков. – С-Пб, 1998. – С. 69-79.
  49. *Коваль А.П.* Науковий стиль сучасної української літературної мови. Структура наукового тексту. – К., 1970.
  50. *Коваль А.П.* Практична стилістика сучасної української мови. – К., 1987.
  51. Когнитивные аспекты изучения языковых явлений в германских языках: Межвуз. Сб. науч. ст. – Самара: Изд.-во СУ, 2000. – 134 с.
  52. *Кожина М.Н.* Стилистика русского языка. – М., 1977.
  53. *Колшанский Г.В.* Контекстная семантика. – М., 1980.
  54. *Кононов А.И.* Очерк истории изучения турецкого языка. – Л., 1976.
  55. *Кононов А.Н.* Актуальные тюркологические заметки // Советская тюркология. – 1975. – № 2.
  56. *Кононов А.Н.* Грамматика современного турецкого литературного языка. – М.; Л., 1956.
  57. *Которова Е.* Межъязыковая эквивалентность в лексической семантике: Сопост. Исследование русского и немецкого языков. – Frankf: Land, 1998. – 296 с.
  58. *Кохтев Н.Н., Голуб И.Б., Солганик Г.Я.* Апрактическая стилистика русского языка (Сб. упражнений) – М., 1987.
  59. *Кримський А.Ю.* Тюркські мови та літератури. К., 1923.
  60. *Кубрякова Е.С., Шахнарович А.М., Сахарный Л.В.* Человеческий фактор в языке: Язык и порождение речи. – М., 1991.
  61. *Кудакаева А.З.* Употребление фразеологич. оборотов. – Ташкент, 2002.
  62. *Кузнец М.Д., Скребнев Ю.М.* Стилистика английского языка. – Л., 1960.
  63. *Кузнецов П.И.* О грамматических категориях имени существительного в тюркских языках // Советская тюркология. – 1977. – № 5.
  64. *Кузнецов П.И.* Об одном случае “неправильного” употребления винительного падежа в турецком языке // Советская тюркология. – 1972. – № 4.
  65. *Кузнецов П.И.* Система функциональных форм глагола в современном турецком языке // Советская тюркология. – 1982. – № 1.
  66. *Кузнецов П.И.* Условный период турецкого языка. – М., 1950.
  67. *Кузнецов П.И.* Учебник турецкого языка. Завершающий курс. – М., 2000.
  68. *Кузнецов П.И.* Частотность употребления функциональных форм турецкого глагола // Советская тюркология. – 1974. – № 3.
  69. *Лингвистический энциклопедический словарь.* – М., 1990.
  70. *Лисиченко Л.А.* Лексикологія сучасної української мови: Семантична структура слова. – Х., 1977.

71. Любимов К.М. Первое лицо турецкого грамматического времени на *-muş* // Советская тюркология. – 1975. – № 3.
72. Любимов К.М. Семь значений турецкой словоформы *yazmış* // Советская тюркология. – 1971. – № 6.
73. Любимов К.М. Система грамматических времен в современном турецком языке // Советская тюркология. – 1970. – № 2.
74. Любимов К.М. Система деепричастий в современном турецком языке // Советская тюркология. – 1977. – № 4.
75. Майзель С.Н. Изафет в турецком языке. М-Л, 1957.
76. Майзель С.С. Изафет в турецком языке. – М.; Л., 1957.
77. Маналин В.Н. Сопоставительная лексикология. – К.6 Знання. 2004. – 326 с.
78. Мауро Т.де. введение в семантику. / Пер. с ит. Б.П. Нарумова. – М.: Дом интеллектуальной книги, 2000. – 240 с. [Ва 602935]
79. Михайлов М.С. Исследования по грамматике турецкого языка. Перифрастические формы. – М., 1965.
80. Михайлов М.С. Исследования по грамматике турецкого языка. Перифрастические формы глагола. – М.: Наука. 1965. – 131 с.
81. Михайлов М.С. Исследования по грамматике турецкого языка. Перифрастические формы турецкого глагола. – М., 1965.
82. Нигматов Х.Г. Соотношение категории времени и категории наклонения в тюркском глаголе // Советская тюркология. – 1970. – № 5.
83. Нилсон Б. Определённость и референтность в связи с аккумулятивом в турецком языке // Новое в зарубежной лингвистике. – Вып. 19. Тюркология. – М., 1987.
84. Нурмаханов А.Н. Тюркская фразеология. – Алмааты, Гылым, 1998. – 267 с. [Ва 505591]
85. Общее языкознание. Внутренняя структура языка. – М., 1972.
86. Огуй О.Д. Лексикологія сучасної німецької мови. – Чернівці, 2003 [ВА 642030]
87. Одинцов В.В. Стилистика текста. – М., 1980.
88. Оруджев А.А. Азербайджанско-русский фразеологический словарь: 5500 выражений. – Баку: Элм, 1975. – 248 с.
89. Пілик В.В. Граматична структура турецького газетно-інформаційного повідомлення // Тези доповідей Міжнародної наукової конференції „Восьмі сходознавчі читання Агатангела Кримського”. – К., 2004. – С. 83-85.
90. Пілик В.В. Мовна специфіка інформаційних жанрів турецької газети // Мовні та концептуальні картини світу. – 2003. – Вип. 9. – С. 247-251.
91. Пілик В.В. Мовні особливості аналітичних жанрів турецької газети // „Україна-країни Сходу в 21 столітті: діалог мов, культур, цивілізацій”. – К., 2004. – С. 119-122.
92. Пілик В.В. Структурно-композиційна організація турецького газетного репортажу та його жанрово-стилістичні особливості // Проблеми семантики слова, речення та тексту. – 2005. – Вип. 15. – С. 132-139.
93. Пілик В.В. Турецький газетний заголовок як елемент лінгвоструктури тексту та його залежність від типу повідомлення // Мовні та концептуальні картини світу. – 2004. – Вип. 12. – С. 171-175.
94. Покровська І.Л. Зоонім *кінь* як складовий компонент турецьких фразеологізмів // Лінгвістичні студії: Зб. наук. праць. / Укл.: Анатолій Загнітко (наук. ред.) та ін. — Донецьк: ДонНУ, 2006. – В.14. – С. 193-196.
95. Покровська І.Л. Фразеологізми з компонентом-ентомонімом // Мовні та концептуальні картини світу. Зб. наук. праць. – К.: Видавн. дім Дмитра Бураго, 2006. – В.18. – С. 71-74.
96. Пономарів О.Д. Стилiстика сучасної української мови. – К., 1993.
97. Потоцкая Н.П. Стилистика современного русского языка. – М., 1974.

98. Проблеми граматики і лексикології української мови: Зб.н.пр.. – К.: НПУ, 2004. – 155 с. [ВА 654340]
99. *Разинкина И.В.* Функциональная стилистика английского языка. – М., 1989.
100. *Рассадин В.И.* Монголо-бурятские заимствования в сибирских тюркских языках. – М.: Наука, 1980. – 113 с.
101. *Рахматуллаев Ш.* Ўзбек тили лугатининг туркий катлами: магистрантлар учун кўлланма. – Тошкент: Университет, 2001. – 352 с.
102. *Самойлович А.* Краткая учебная грамматика современного османо-турецкого языка. – Л., 1925.
103. *Сафиулина Г.Р.* Прагматические клише с затемненной внутренней формой // Русская и сопоставительная филология: взгляд молодых: Сб. статей молодых ученых. – Казань: ДАС, 2001. – С. 270-280
104. *Севортян Э.В.* Несколько замечаний к тюркологическим исследованиям по грамматике // Советская тюркология. – 1970. – № 3.
105. *Собагатов Р.Г.* Модальность как структурно-семантическое единство // Советская тюркология. – 1978. – № 4.
106. *Скворцов О.Г.* Методы исследования лексических систем. – Екатеринбург, 2004. – 142 с.
107. *Скребнев Ю.М.* Очерк теории стилистики. – К, 1975.
108. *Скребнев Ю.М.* Очерк теории стилистики. – Л., 1975.
109. *Скрипник Л.Г.* фразеологія української мови. – К.: Наукова думка, 1973. – 280 с.
110. *Соколов С.А.* Категория определенности-неопределенности как система выражения коммуникативных и семантико-синтаксических отношений // Советская тюркология. – 1989. – № 1.
111. *Сорокин С.В.* Система мікросинтаксису турецької мови. Автореферат, – К: 2002. – 18 с.
112. *Сорокін С.В.* Категорія “умовності” в сучасній турецькій мові (на прикладі мови роману Орхана Памука “Біла Фортеця”) // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія “Східні мови та літератури”. – 2000. – Вип. 3.
113. *Сорокін С.В.* Категорія перфекта в турецькій мові (функціональний та лінгвокогнітивний аспекти) // Мова і культура. – 2003. – Вип. 6. – Т. 5. – Ч. 2.
114. *Сорокін С.В.* Система мікросинтаксису турецької мови. Автореф... канд. філол. наук. – К., 2002.
115. *Сорокін С.В., Онищук О.В.* До проблеми диференціації частин сучасної турецької мови // Вісник Київського університету імені Т.Шевченка. Східні мови та літератури. – 2001. – Вип. 6.
116. *Сорокін С.В., Фармагей В.В.* Заголовок та зачин турецького газетно-інформаційного повідомлення як перекладознавча проблема // Вісник Київського університету імені Т.Шевченка. Східні мови та літератури. – 2003. – Вип. 7.
117. *Сучасна українська літературна мова: Лексика і фразеологія.* – К., 1973
118. *Татарская лексика в семантическо-грамматическом аспекте: Сб. ст.* – Казань, 1988. – 128 с.
119. *Українська мова. Лексикологія.* К-П, 2004. – 208 с. [ВА 650791]
120. *Учебный словарь сочетаемости слов русского языка.* – М., 1978.
121. *Федоров А.В.* Очерки общей и сопоставительной стилистики.
122. *Федотов М.Р.* “Инфинитивы” в тюркских языках // Советская тюркология. – 1981. – № 3.
123. *Череднеченко І.Г.* Нариси з загальної стилістики. – К., 1962.

124. Чубрикова О. О. Особливості використання та перекладу поширених речень у газетному стилі (на прикладі газети “Ньггіуеґ”) // Східний світ. – К., 2004. – № 1. – С. 160–170.
125. Чубрикова О. О. Особливості складеного (поширеного) речення в турецькій мові // Східний світ. – К., 2002. – № 2. – С. 121–130.
126. Чубрикова О. О. Семантико-структурні особливості складнопідрядних з’ясувальних конструкцій у турецькій мові та особливості їх перекладу українською мовою // Сходознавство. – К., 2004. – № 25–26. – С. 187–196.
127. Широков В.А. Феноменологія лексикографічних систем. – К.: Наукова думка, 2004. – 328 с.
128. Штелиг Д.А. Грамматическая семантика английского языка: Фактор человека в языке. – М., 1996.
129. Щека Ю.В. Связь текста посредством нулевого члена и некоторые типы асиндетических сложноподчиненных предложений в турецкой разговорной речи // Советская тюркология. – 1988. – № 2.
130. Щербак А.М. К характеристике системы тюркских падежей в плане содержания // Советская тюркология. – 1972. – №4.
131. Юлдашев А.А. Аналитические формы глагола в тюркских языках. М., 1965.
132. Юлдашев А.А. Исследования по синтаксису тюркских языков. – М., 1962.
133. Юсипова Р.Р. Турецко-русский словарь. – М.: Рус.яз. – Медиа, 2005. – X, 692 [2] с.
134. Юхансон Л. Определённость и актуальное членение в турецком языке // Новое в зарубежной лингвистике. – Вып. 19. Тюркология. – М., 1987.
135. Языковые контакты в Башкирии: Тематический сборник. – Уфа, 1972. – 276 с.
136. Aksan D. Anlambilimi ve Türk Anlambilimi. – Ankara, 1971.
137. Aksan D. Her yönüyle dil: Ana çizgileriyle dilbilim. – Ankara: TDK, 2000. – 244 s.
138. Aksan D. Türkçenin Gücü, 1. basım, Ankara. (1987),
139. Aksan D. Türkçenin sözvarlığı. – Ankara; Engin yayınevi, 1996. – 250 s.
140. Aksoy Ö.A. Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü. 3 cilt. – Ankara, 1971-1977.
141. Aksoy Ö.A. Bölge ağızlarında atasözleri ve deyimler. 2 cilt. – Ankara, 1969-1971.
142. Aksoy Ö.A. Gelişen ve özleşen Dilimiz. – Ankara, 1975.
143. Aytaç B. Arap lehçelerindeki Türkçe kelimeler. – İstanbul: TDAV, 1994. – 159 s.
144. Bilgin Muhittin. Anlamdan anlatıma Türkçemiz. – Ankara, 2002.
145. Binyazar A., Öztekin M. Yazın ve Bilim dili. – Ankara, 1978.
146. Caferoğlu A. Eski Uygur Türkçesi sözlüğü. – İstanbul, 1968.
147. Çağatay S. Altun Yarık’tan iki Parça. – Ankara, 1945.
148. Çağatay S. Kazakça Metinler. – Ankara, 1961.
149. Çağdaş K. Hint Eski Çağ Kültürüne Giriş. – Ankara, 1974.
150. Çolpan Y. Ataç’ın Sözcükleri. – Ankara, 1963.
151. Çotuksöken Y. Türkçe anlamdaşlar ve karşıt anlamlılar sözlüğü. – İstanbul, 1992.
152. Dilaçar A. 500. Yıldönümü dolayısıyla Kutadgu Bilig incelemesi. – Ankarai, 1972.
153. Dilçin D. Edebiyatımızda Atasözleri. – İstanbul, 1945.
154. Doerfer G. Türkische und mongolische Elemente im Neupersischen. 3 cilt. – Wiesbaden, 1963-67.
155. Ediskun H. Türk Dilbilgisi. – İstanbul, 1985.
156. Ergin M. Türk dili. – İstanbul, 1995.
157. Fleischer W. Phraseologie der Deutschen Gegenwartssprache. – Leipzig, 1982.
158. Gencan T.N. Dilbilgisi. – Ankara, 2001.
159. Gencan T.N. Dilbilgisi. – İstanbul, 1966.

160. Göz İ. Yazılı Türkçenin kelime sıklığı sözlüğü. – Ankara: TDK yayınları: 823, 2003. – 576 s.
161. Hatiboğlu V. Türk Dilinde ikileme – Ankara, 1981
162. Hengirmen M. Türkçe Dilbilgisi. Turkish Grammar For Foreign Students. – Ankara, 1999.
163. Hengirmen M. Yabancılar için Türkçe dilbilgisi. – Ankara, 1999.
164. İmer K. Toplumsal süreçlerin dile yansıması: *Dilbilim Araştırmaları* 1995. – S. 20-38.
165. Koç N. Yeni Dilbilgisi. – Ankara, 1996.
166. Material for a Study of Turkish Words in English // *A.Ü. D.T.C.F. Dergisi* XIL. – 1954.
167. Tekin T. Cumhuriyet döneminde Türkçe // *Dilbilim Araştırmaları* 1994. – 1994. – S. 4-10.
168. Tekin T. Orhon Yazıtları. – Ankara, 1994.
169. Tekin T. Tunyukuk Yazıtı. – Ankara, 1988.
170. Tezcan Aksu B., Tariktatoğlu A., Gemalmaz E. Türkçe sözlük'ün ters dizimi. – Ankara: TDK yayınları: 845, 2004. – 418 s.
171. Toparlı R., Vural H., Karaatlı R. Kıpçak Türkçesi sözlüğü. – Ankara: TDK yayınları: 835, 2003. – 338 s.
172. Özsoy A. Sumru. Türkçe. – İstanbul, 1999.